

Подносилац: УГ Полекол (МБ:28234953, ПИБ: 110161016), са седиштем у Београду у ул. Македонској бр. 4, чија је законска заступница Жаклина Живковић

Предлози и примедбе на Нацрт Уредбе о проглашењу и студији заштите ПП Голија

I

Скијалиште на Голији

1) Примедбујем нацрту Уредбе у делу изградња јавних скијалишта и скијашке инфраструктуре (ски стазе, жичаре, гондоле, инсталације за осветљење или оснежавање и др.) на начин да се она не забрањује само у I и II зони заштите, већ и у III тј. предлажем потпуно напуштање анахроне идеје изградње јавних скијалишта и скијашке инфраструктуре.

Скијалишта на Голији, посебно на локалитету Врхови – Одвраћеница, Голијска река са доминантним скијалиштем на Јанковом камену који су све локалитети сврстани у II зону заштите, али и знатно шире у светлу простора на коме су планирана тј. у обухвату емералд подручја и на делу планине који је дуго под заштитом, као и актуелних климатских промена и пројекција за Србију.

Изградњом ски објеката уклањају се велике површине шуме како би се направило место за ски стазе, приступне путеве и инфраструктуру, смањујући и фрагментирајући станишта за дивље животиње и нарушавају предеоне, конзервацијске вредности Голије поред осталих на основу којих је валоризована као заштићено подручје националног и међународног значаја.

Неодговорно је и еколошки и друштвено – економски неоправдано планирати и градити ски стазе и пратећу инфраструктуру када врло вероватно не постоји економска будућност за овај вид спорта и рекреације на тако малим надморским висинама и простору.

Предложени план скијалишта који се по инерцији преноси из планског акта у плански акт се налази на планини чији је највиши врх Шиљак висок 1833 m^{n.v.}. Нарочито напомињем да су висине испод 1500 метара надморске висине праг који се у Алпима сматра најнижом тачком на којој се скијалиште тренутно може сматрати одрживим у смислу снежних падавина за скијање.

Скијалишта са само краткорочним изгледима за природни снег такође подижу значајне трошкове и бриге за животну средину ако покушају да се одрже са вештачким снегом.

Са климатским променама, минимална висина присуства снега (или линија поузданости снега) ће се повећати (за око 150 метара за сваки пораст температуре од 1°C, према процени Европске агенције за животну средину), што имплицира знатно израженије смањење снежног покривача на малим надморским висинама.

Алтернатива у виду вештачког оснежавања је економски и еколошки неприхватљива с обзиром на локално доступна водна добра и количине енергије која се том приликом утроши. Осим тога, с обзиром на остале одредбе Нацрта уредбе, али и других позитивних прописа, формирање акумулација за вештачко оснежавање не би било законито, па ни могуће.

Међународна комисија за заштиту Алпа (CIPRA), која је избројала 18 000 скијашких стаза у Алпима, проценила је да је потребно око милион литара воде да би се површина од 1 хектара покрила вештачким снегом. За претварање воде у снег, снежни топови на Алпима годишње троше енергије колико град са 130.000 становника, а воде колико град са милион становника. Према наводима Алпске конвенције, скоро три четвртине алпских ски стаза је већ прекривено вештачким снегом.

Због свега наведеног, предлажем да се Нацртом Уредбе не дозвољава изградња ски стаза и пратеће инфраструктуре на читавом подручју ПП Голија.

II

Успостављање Заштитне зоне око ПП Голија

Уклањање већ изграђених МХЕ на подручју ПП Голија ради поновног успостављања и унапређења интегритета заштићеног природног добра

Реконструкција брана водозахвата за водоснабдевање на начин да се на њима изграде прописне рибље стазе

Примедбујем чл.3. Нацрта Уредбе који прописује границе ПП Голија и предлажем да се допуни ставом који гласи:

„Око ПП Голија успоставља се заштитна зона која обухвата површину преосталих делова свих катастарских општина које су захваћене, али су остале изван обухвата граница ПП Голија.

У заштитној зони важи исти режим заштите, забране и ограничења као за III зону заштите.“

Ради заштите темељних вредности природног добра, неопходно је успоставити заштитну зону око ПП Голија, а нарочито КО Ушће и КО Тадење, КО Засад, КО Ђаково, КО Савово, КО Орља глава, КО Мланча, КО Врмбаје и др. пратећи леву обалу реке Студенице од њеног извора до ушћа у Ибар.

Заштитна зона је простор изван граница заштићеног подручја, еколошки значајног подручја и еколошког коридора који може бити одређен приликом установљавања тих подручја, ради спречавања, односно ублажавања спољних утицаја.

Из увида у Студију заштите и друге чињенице и околности, река Студеница и њено сливно подручје трпе велике антропогене притиске које је неопходно ублажити или елиминисати како би се очувало ово природно добро и хидрографска мрежа Голије као утврђена темељна вредност парка природе.

Као највећи фактори угрожавања хидрографске мреже Голије и слива Студенице се показала, поред упуштања отпадних вода, сече шуме великих размера и спирања пестицида са пољопривредних површина и по разорности далеко надмашила изградња минихидроелектрана (МХЕ). Већина је изграђена у границама парка природе и то МХЕ Калудра на р. Савошници, МХЕ Девићи на Брусничкој реци, МХЕ Рогопеч на Дајићкој реци и Брусничкој реци, МХЕ Студеница на Студеници, МХЕ Бревина на реци Бревини чија изградња није обустављена упркос изричитој законској одредби из чл. 38. Самостални чланови Закона о изменама и допунама Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 71/2021), док је изван парка природе МХЕ Грајићи на Грајићкој реци и Вратишњаку.

Уз евидентиране рибље заједнице по појединачним водотоцима у Студији наведен статус врста риба и других акватичних организама на националном и међународном нивоу, као лимитирајући фактор за могућност њиховог одрживог коришћења представља чињеница да је Моравица релативно мали водоток са великим осцилацијама у протоку,

њене притоке имају још мању количину воде, а Студеницу иако богату водом када је тако мали слив у питању, такође карактеришу велике осцилације у протицају.

Како на постојећим бранама нема рибљих стаза или су оне неадекватне или их власници, супротно прописима преграђују, миграторни путеви су пресечени. Нема редовних мресних и хранидбених миграција крупнијих примерака риба из доњег дела тока, како на самој Студеници, тако и на њеним притокама на којима су изграђене МХЕ.

Због одсуства миграција и губитка плодишта на њима треба и забранити сваки риболов, изузев риболова у научно-истраживачке сврхе, док се мониторингом не утврди стабилизација популација, нормализација природне продукције и повећана бројност матичних јединки риба.

Значајан фактор угрожавања природног добра је потенцијална изградња малих хидроелектрана и других водопривредних објеката изван обухвата граница парка природе која значајно мењају природну средину подручја и нарушавају темељне вредности природног добра.

Природне непогодности за фауну риба у Студеници, Моравици и њиховим притокама су периодичне бујице и сушни периоди. Риба у тим ситуацијама мигрира у низводнији, мирнији и водом богатији део, у којем су услови за раст и развиће оптималнији и где су диверзитет и бројност риба већи.

Проблем представља већи број побројаних малих хидроелектрана изграђених на току Студенице и притокама које имају негативан утицај на фауну риба, који се огледа кроз измену морфолошких и физичкохемијских карактеристика и хидродинамичких параметара водотока, деградацију акватичних биоценоза, нарушавање еколошких одлика риболовних вода, прекидање и ометање миграторних путева риба и угрожавање рибљег фонда. Осим тога, постојеће рибље стазе на појединим хидроелектранама су нефункционалне, а у односу на количину воде која је неопходна за акватичне заједнице, неадекватно су одређени минимални одрживи протицаји. На то указује чињеница да се скоро у потпуности или у потпуности вода из водотока преусмерава у цевоводе до машинских зграда (где се производи електрична енергија), тако да су корита река без воде или са недовољном количином неопходном за акватичне организме и друге кориснике у низводном делу од бране до испуста воде из машинских зграда.

Такође, негативан утицај је присутан и у узводном делу, изнад изграђених брана, где се формирају акумулације које нарушавају постојеће екосистеме и трајно доводе до измена водотока и предела. На основу свега наведеног, кључни антропогени негативни фактори на постојећу фауну риба могу се свести на нарушавање или губитак станишта узроковани преграђивањем водотока, експлоатацијом песка и шљунка из корита река, сечом шума и рипаријалне вегетације уз само приобаље као и на промену квалитета воде, која је, на појединим деловима тока, последица уплива комуналних отпадних вода из околних сеоских и викенд насеља, као и оцедних вода и чврстог отпада са дивљих депонија.

Потенцијална изградња МХЕ Студеница С4 Градина на р. Студеници изван обухвата парка природе, али на водотоку који представља артерију хидрографске мреже екосистема који се под заштиту ставља би трајно нарушило природне и предеоне вредности са свим кумулативним негативним синергијским ефектима, као и промену карактера воде из сламонидне у ципринидну.

Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих објеката и активности и различитих активности у сливном подручју Студенице. Пример деловања "бројних мањих утицаја" је поменута масовна реализација МХЕ, која, имајући у виду велики број таквих објеката (6) има веома неповољне еколошке ефекте на широком простору који се Уредбом ставља под заштиту, оном који представља један од најдагоценијих и најочуванијих екосистема код нас.

Кумулативни ефекти настају када појединачна секторска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат.

Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

Управо из разлога што се у претходном периоду уопште нису спроводили поступци оцене прихватљивости ни студије о процени утицаја, а оне које јесу најчешће нису обухватале и процену кумулативних и синергетских ефеката, градња МХЕ на сливу Студенце је имала девастацијски ефекат на заштићено природно добро, предео који је перспективан Емералд подручје и просторне и предеоне вредности и животну средину уопште на ширем подручју и изван граница парка природе.

Ово осветљава и једна велики системски проблем: Студија утицаја се, према тренутно важећим прописима, не ради кад је инсталисана снага МХЕ мања од 2MW. То је пропуст на нивоу закона и правилника у које није адекватно, потпуно и у духу интенције законодавца транспоновано право ЕУ (Anex III of Directive 2011/92/EU od 13.12.2011.).

Са аспекта превентивног деловања и очувања природних добара која уживају заштиту, још важнија Оцена прихватљивости, иако законом прописана, је мртво слово на папиру, јер није донета одговарајућа уредба већ 13 година.

Тако губимо највредније планинске водотоке са водма I класе, станишта заштићених и стого заштићених врста, перспективе за локалне заједнице, обесмишљава се заштита када део речног тока протиче кроз заштићено подручје, а гради се на делу који је изван њега тј. на ободу што је претња МХЕ С4 Градина на Студеници.

Изградња МХЕ и стварање деривација и / или акумулација мења статус водних тела у смислу одређења датог Оквирном директивом о водама ЕУ, од природног ка значајно измењеном. То све снажно утиче на погоршан еколошки потенцијал у односу на оригинални, одличан еколошки статус ових екосистема.

Због свега наведеног, предлажем да се пропише и без одлагања отпочне уклањање већ изграђених МХЕ на подручју ПП Голија ради поновног успостављања и унапређења интегритета заштићеног природног добра.

До њиховог уклањања, забрањује се коришћење постојећих хидротехничких и хидроенергетских објеката на начин да угрожавају нити онемогућавају слободну, несметану миграцију акватичних организама.

Обавезују се, у року од годину дана од ступања ове Уредбе на снагу, власници односно држаоци већ изграђених хидротехничких објеката у оквиру ПП Голија, а нарочито брана да на њима спроведу и окончају радове на изградњи адекватних рибљих стаза, ако нису биле изграђене, које ће омогућити слободну миграцију акватичних организама. Ово се пре свега односи на брану на Моравици и бране објеката за водоснабдевање за које је утврђено да су изграђене без функционалних рибљих стаза.

III

Забрана изградње ветроелектрана/ветрогенератора на читавом подручју ПП Голија

Нацртом Уредбе који је на јавној расправи, прописана је забрана чл. 6. ст. 2. тач. 1, изградња ветрогенератора.

Прописану забрану би требало проширити и на III зону заштите како би се и тај део Уредбе усагласио са позитивним прописима и Конвенцијом о пределу, Бернском конвенцијом, Конвенцијом о биолошкој разноврсности, Директиве о птицама ЕУ.

Како парком природе доминирају шумски екосистеми, претварање шумског земљишта у грађевинско ради изградње ветроелектрана на подручју ПП Голија би и само са

аспекта Закон о шумама било незаконито. Наиме, чл. 10. Закона не дозвољава промену намене шумског земљишта док чл. 63. забрањује градњу на шумском земљишту.

Градња ветрогенератора одн. ветропаркова на Голији би била супротна принципима рационалног газдовања и управљања природним системима са посебним освртом на одрживо оришћење ресурса. Неизбежна сеча шуме би имала негативан утицај на читаве екосистеме и практично на све врсте које настајују ово подручје, квалитет ваздуха и очување вода. Уништавање шумског покривача и друге вегетације које градња ветрогенератора одн. ветропаркова подразумева, а састоји се у изградњи приступних путева, простора за мимоилажења, фабрике бетона, позајмишта и одлагалишта материјала, паркиралишта итд.) имаће значајне негативне последице по природно добро као и на земљиште које је законом одређено као ресурс од националног интереса.

Сама студија заштите изричито наводи да би основне, а међу њима и предеоне, вредности ПП Голија били угрожени изградњом МХЕ и ветрогенератора. Оне нису ограничене на целине под II степеном заштите.

Општеприхваћен став је да могући негативни утицаји ветроелектрана на животну средину постоје и да се манифестују као:

- утицај на орнитофауну и хироптерофауну,
- утицај на повећање интензитета буке и вибрација,
- утицај треперења сенки,
- утицај на предео,
- утицај у случају акцидентних ситуација.

Са аспекта општих карактеристика и одлика подручја, на основу едификатора на подручју и у окружењу, може се констатовати да је потенцијална локација ветротурбина одн. ветропарка еколошки неприхватљива са аспекта планирања и реализације ветроелектране чак и уз обавезне мере заштите и мониторинга животне средине, посебно на оне које ће се односити на заштиту птица и слепих мишева.

Највећи ризици који се превенирају усвајањем предложене примедбе се односе на потенцијалну колизију са стубом и елисама ветроагрегата када може доћи до смртог страдања или повређивања јединки птица и слепих мишева. Посебно је опасно окретање елиса ветроагрегата кроз ваздух великом брзином када може доћи до њихове колизије са летећом фауном, односно до сударања јединки са елисама које у том случају могу имати фаталне последице по њих. То је посебно значајно за врсте птица које током лета и лова користе топла ваздушна струјања (тзв. термале), при чему су ове врсте фокусиране на посматрање тла у потрази за пленом, а не на путању лета. У таквим случајевима неретко може доћи до судара са елисом ветроагрегата уколико се лет обавља у његовој близини. Слична ситуација могућа је у току вечери и ноћи где чак и читава јата птица могу да уђу у колизију са елисама (или стубом) ветроагрегата који се у ноћним условима не могу уочити. Други се односе на измену станишта и услова који на њима постоје, као и на измену карактеристика ловних територија. Ови утицаји су такође веома значајни када се говори о утицају ветроелектрана на летећу фауну. Наиме, летећа фауна представља функционални елемент простора и предела са свим узрочнопоследичним везама и међузависностима које у простору постоје. Измена једног елемента утиче на измену другог. У конкретном случају, наменска измена или уклањање одређених нпр. шумских састојина на потенцијалној локацији ветроелектране директно утиче на измену навика и понашања одређених јединки летеће фауне на тој локацији.

На подручју Голије је регистровано 145 врста птица наведених у Прилогу 11 уз Студију заштите при чему је нарочито важно подцртати налазе риђе луње и црног стрвинара, ретких

грабљивица и ноћних грабљивица из породице сова. Евидентирано је и присуство 14 врста слепих мишева. Све врсте слепих мишева су строго заштићене дивље врсте.

Изградња ветротурбина је у у колизији са еколошки значајним подручјем Голија, еколошком мрежом, односно подручјем од националног и међународног значаја за птице ИВА.

Њихову изградњу прати и приступна и сервисна путна мрежа која мора бити димензионисана у складу са захтевима вангабаритног превоза и услова противпожарне заштите, јер служи за допрему опреме, потребе монтаже и одржавања ветроелектране у току експлоатације што у пракси најчешће подразумева минималну ширину коловоза од 6 m, минималну ширину слободног профила $H=7m$, $S=7m$ и минимална ширина путног (регулационог појаса) 10 - 11m, па је оправдано очекивати примарне и секундарне утицаје на насеља и делове насеља кроз која пролазе и која тангирају, на предео и пејзаж, делове станишта, флору и фауну. Уједно потреба за оваквим ширењем путне инфраструктуре је у директној супротности са одредбама Уредбе која забрањује даље ширење путне мреже.

Судари са ветротурбинама се првенствено односе на птице селице и крупне птице које једре, као што су птице грабљивице. С обзиром на њихово евидентирано бројно стање у овом станишту као и на ширем подручју и миграторне руте и угроженост, као и друге изнете аргументе, предлажем да се забрана изградње ветрогенератора прошири и на III зону заштите тј. на читаво подручје ПП Голија.

IV

Изостављене „дивље депоније“

Примедбујем чл. 5 ст.2. тач. 1. којом је само забрањено образовање депонија. Међутим, оваква одредба је сувише уска, а већина насеља у обухвату ПП Голија као и непосредној околини коју предлажемо за заштитну зону нема организовано одношење смећа од стране надлежних ЈЛС или оно није адекватно решено.

Стога, предлажем да се ова тачка допуни, тако да гласи: „ образовање депонија, складиштење, одлагање и бацање смећа и отпадних материјала изван места одређених за ту намену, као и нерегулисано одлагање стајског ђубрета.“

На овај начин се прецизирају права, дужности и обавезе, а пропис постаје јаснији за све кориснике подручја, управљача и имаоце јавних овлашћења која их на овом подручју и спроводе.

V

Санација и рекултивација позајмишта

Примедбујем чл. 5 ст.2. тач. 11. којом је одређена забрана отварања привремених површинских копова, осим за потребе изградње, реконструкције, ревитализације и одржавања противпожарних, шумских и јавних/сеоских путева;

Овако сročена је недовољно јасна, недовољно прецизна и мањкава, те предлажем формулацију:

11) отварање привремених површинских копова, осим за потребе изградње, реконструкције, ревитализације и одржавања противпожарних, шумских и локалних јавних/сеоских путева; уз обавезу њихове накнадне санације и рекултивације сходно условима Завода за заштиту природе Србије.

На овај начин одређена забрана се бави како санирањем последица интервенције човека у природи, тако и превенира количину материјала који се копа за потребе изградње,

реконструкције и одржавања локалних путева. Ово је нарочито важно, јер путну мрежу Голије чине и дуге и велике саобраћајнице – државни путеви I и II реда, као и планирани аутопут, па би количине експлоатисаног материјала на подручју ПП Голија и предложене заштитне зоне и алувиона река биле толике, по обиму и начину, да би несумњиво угрозиле темељне вредности природног добра.

VI

Изградња инфраструктурних објеката и саобраћајница

Неопходност спровођења поступка оцене прихватљивости и донета одлука о постојању преовладавајућег јавног интереса

Примедбујем чл. 5 ст.2. тач. 16. којом је одређена забрана изградње индустријских, инфраструктурних и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела, културних добара и њихове околине, осим оних који су већ у изградњи;

Ради примене начела превенције и поштуности заштите, а која је у свему сагласна позитивним прописима, ПП Голија предлагем формулацију:

16) изградња индустријских, инфраструктурних и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела, културних добара и њихове околине, осим оних који су већ у изградњи, ако је за њих спроведен поступак оцене прихватљивости и донета одлука о постојању преовладавајућег јавног интереса.

Уз исто образложење примедбујем чл. 5 ст.2. тач. 19. којом је одређена забрана изградње нових саобраћајница уколико нису утврђене важећом просторно планском документацијом;

Међутим, због застарелости планске документације, дугих рокова планирања и пројектовања током којих је дошло до значајних измена у важећим прописима, предлагем да та одредба гласи:

19) изградња нових саобраћајница уколико нису утврђене важећом просторно планском документацијом; ако је за њих спроведен поступак оцене прихватљивости и донета одлука о постојању преовладавајућег јавног интереса.

VII

Забрана и ограничења експлоатације руда метала, минералних сировина, као и коришћење песка, шљунка, камена и глине из корита и обала водотока

Иако је у складу са циљевима заштите, одговарајућим одредбама Закона о заштити природе и прописана важећом Уредбом, Забрана експлоатације минералних сировина, као и коришћење песка, шљунка, камена и глине из корита и обала водотока је, вероватно омашком израђивача Нацрта, изостављена, а неопходно је прописати је на читавом подручју ПП Голија ради заштите њених природних, пејзажних, конзервацијских и др. вредности због којих се ставља под заштиту.

Оваква забрана на подручју ПП Голија је неопходна имајући у виду да је према подацима из ГИС-а МРЕ на подручју парка природе Голија тренутно одобрен већи број истражних поља и то:

- 1) Тера балканика ДОО, Београд, на подручју града Новог Пазара, на локалитету Клудра, истраживање лежишта метала Pb, Zn, Cu, Au, Sb;

- 2) Rockstone Group ДОО, Каћ, на подручју општине Рашка, на локалитету Плешин, истраживање лежишта метала Pb, Zn, Cu, Au, Sb;
- 3) DNV MICRON doo, на подручју општине Рашка, на локалитету Чукара, експлоатација лежишта мермерисаног кречњака;
- 4) MG Serbien doo, Бањевац, на подручју општине Рашка, на локалитету Локве - Градац, експлоатација лежишта доломита;
- 5) Aqua Real Estetes doo, на подручју општине Рашка, Локалитет - Извориште Градаца, општина Рашка, V-1517, хидрогеолошка истраживања питке воде; подручје од интереса;
- 6) Сemprom doo, Прелјина, на подручју општина Ивањица и Сјеница, локалитет Крш, истраживање кречњака и доломита као ТГК;
- 7) Ukras, Novi Pazar, лежиште Котлине, експлоатација мермерисаног кречњака;
- 8) Industrija i rudnici UKRAS, Novi Pazar, лежиште Бела стена, експлоатација украсног камена;
- 9) Ukras, Novi Pazar, експлоатација мермера;
- 10) Rudnik magnezita BOGUTOVAC, Kraljevo, лежиште Голо брдо код Ушћа, експлоатација;
- 11) ТТЦ промет доо Ивањица, локалитет Извориште Вучје, општина Ивањица, Е-09/лист 452, експлоатација питке воде, подручје од интереса.

На ширем подручју тј. планском обухвату ПППН Голија – Студеница овај списак је знатно већи и захтева додатну пажњу.

Такође је пренебегнуто да на се подручју, ПП и непосредне околине тренутно експлоатише грађевински камен, различитих квалитета без ефективне контроле и ограничења. Највећи број мајдана и привремених позајмишта регистрован је на територији општине Краљево (17 позајмишта и 12 мајдана), затим општине Ивањица (Ивковићи, Остатија, Угљари, Градина, Бојево брдо) и, најмање, на територији општине Рашка (Биниће, Звечарица, Бинићко Поље и Луке).

Стога предлажем допуну Нацрта Уредбе:

На подручју режима заштите II степена, осим забрана дефинисаних за простор у режиму заштите III степена, забрањује се:

- експлоатација минералних сировина, као и коришћење песка, шљунка, камена и глине из корита и обала водотока;

На подручју режима заштите III степена и заштитне зоне забрањује се:

експлоатација минералних сировина која не испуњава услове и мере заштите животне средине, природних и културних вредности, као и услове и мере заштите и одрживог коришћења шума, пољопривредног земљишта и туристичких простора, утврђене у складу са законом, по спроведеном поступку оцене прихватљивости, стратешке процене и процене утицаја на животну средину.

VIII

Иако их наводи на један уопштен начин позивајући се на закон и остављајући будућем управљачу даљу конкретну разраду циљева заштите, подносилац сматра да би они требало да буду изложени као руководни у посебном члану, те предлаже допуну Нацрта Уредбе чланом који ће садржати конкретизоване циљеве заштите остављајући могућност примене и спровођења и оних који нису експлицитно наведени у Уредби.

Члан 2а

Циљеви заштите и очувања из чл. 2 реализују се кроз:

- 1) заштиту и мониторинг природних вредности раћење стања биљних и животињских врста, њихових популација и станишта и хидролошких услова;
- 2) одржавање и ревитализација станишта заштићених врста, односно значајних станишних типова, као и реинтродукција врста;
- 3) реинтродукцију и реконолизација аутохтоних врста и друге активности на очувању и унапређивању стања популација угрожених врста флоре и фауне;
- 4) планска примена активних мера заштите угрожених врста и станишта; унапређења стања еколошких коридора;
- 5) традиционалне видове коришћења природних ресурса, са посебним освртом на испашу стоке у комбинацији са просторно и/или временски ограниченим, контролисаним кошењем ливада, као и подстицања производње здраве хране и очувања генетског фонда старих и аутохтоних сорти и раса;
- 6) планске активности и интервентне мере побољшања стања травних и влажних екосистема, одржавање и ревитализација станишта заштићених врста, односно значајних станишних типова као и реинтродукција врста;
- 7) планска примена активних мера заштите врста и станишта са посебним освртом на сузбијање инвазивних врста као саставни део активности управљача и свих корисника простора;
- 8) ревизија пројеката и програма управљања водама, водним режимом подручја и њихово прилагођавање циљевима заштите;
- 9) замена шумских засада/састојна алохтоних врста у састојине аутохтоних врста заштићеног подручја;
- 10) откупа површина у циљу рестаурације станишта и формирања заштитних појасева идентификовање и очување карактеристичних и јединствених елемената природног и културног предела;
- 11) очување структуре, хидрографске мреже и пејзажних одлика ПП Голија;
- 12) примену принципа зонације активности и садржаја унутар заштићеног подручја и заштитне зоне у складу са потребама очувања биодиверзитета, пејзажа и квалитета животне средине;
- 13) развој еко и сеоског туризма на бази традиционалних вредности подручја и очување и обнову објеката традиционалног градитељства који се налазе ван зоне непосредног утицаја на значајна станишта уз пејзажно уређење околине истих, у складу са стилем објеката, пејзажним и предеоним одликама ПП Голија;
- 14) едукација корисника простора ради усклађивања њихове активности са потребама очувања природних вредности подручја, као и популаризација заштите природе и промоција природних вредности;

У Београду,

8.8.2024.

Подносилац

Jubai L.

